

VIDOR BUKÁSÁNAK TÖRTÉNETE.

Hiteles adatok.

(Negyedik közlemény.)

Negyednapja, hogy lapunk hasábjain megkezdettük néhai Vidor Pál bukásának és tragédiájának történetét. Ezalatt a négy nap alatt egyre fokozódó érdeklődéssel fogadta a közönség ezeknek az emberi botlásoknak, bűnöknek, hibáknak pártatlan regisztrálását, a melyek három évig készítették elő szegény Vidor Pál halálát s mindenhol, a hol megéreztek, hogy a siránkozás ideje alatt világgá bocsájtott vádak és gyanúsítások alatt jól meghuzódtak az igazi bűnösök, igazi örömmel és lelkesedéssel üdvözölték akeziókat. Mi tehát a megkezdett uton haladunk előre s kitűzött célunkhoz mind közelebb jutva, kiméretlenül a nyilvánosság ítélőszéke elé hozzuk összehordott adatainkat.

Egy különös dolgot már ma észlelünk azonban. Ideges fészkelődés, rosszat sejtő kapkodás mutatkozik mindenütt, a hová adataink szálai elnyulnak, elnyultak, vagy csak elnyulhatnak. A kik érzik, hogy a közelükbe jutunk, a kik a közszájalom bő köpenyegé alá rejtették eddig kised játékaikat a multban és jelenben, a kik tudják, hogy vége közelg a komédiának: szorongó félelemmel szállanak hadba velünk. Egyelőre még nem nyíltan. Egyelőre csak a hátunk mögött próbálkoznak azzal, hogy elnémitsanak egyes embereket, a kik e névtelen feljegyzések mögül szólnak fel, egyelőre csak burkolt állásfoglalásokat látunk felbukkanni.

Nos, egy kijelentéssel tartozunk magunknak, Vidornak és minden becsületes embernek, a kik ezek fölött a följegyzések fölött ítélni hivatva vannak. *A Vidor-ügy minden aktája kezeink között van.* Ezek között olyanok is vannak, a melyeket a halottra való tekintettel, mi közreadni nem akarunk.

De mihelyt folytatni akarják egyesek azt a játékot, a melyet szegény Vidorral is üzték, mihelyt meg akarnak akadályozni bennünket becsületes munkánkban: *félreteszünk minden tekintetet* és ha még olyan keserű mulatság is volna rothadt diókat feltörni: *mi feltörjük őket rendre mind.*

Ez szól jó ügyünk minden ellenségének.

A Fedák 500 koronái.

Röviden már tegnap szoltunk arról, hogy Fedák Sári a *Leányka* előadásai után neki járó 600 koronás honoráriumból folytonos siránkozására a 25. előadás után 100 koronáról lemondott s 500 koronáért játszott esténként.

Erdekes és nagyon jellemző momentuma a Vidor-rezsimnek ez az eset s mivel utóbb nagyon különös helyzetnek lett a szülőoka, megérdemli, hogy kissé hosszasan foglaljuk közünk vele.

Arról, hogy Fedák Sári a 100 koronáról lemondott, sem a Népszínház főpénztárosa: *Berényi Henrik*, sem Vidor társa: *Reitter Ferencz*, de sőt talán maga Vidor Pál sem tudott. A dolog úgy történt, hogy Vidorné estéről-estére ott ült Fedák öltözőjében s rettenetesen hálálkodott neki, a miért »mentésükre» ide jött a színházhoz. A 25-ik előadás után Vidorné a hálálkodásból kissé átsapott a panaszkodásba, a mire Fedák Sári

önként felajánlotta, hogy lemond esténként 100 koronáról.

Vidorné könnyek között hálálkodott a »jótéteményért» Fedáknak, sőt egy este Bede Jónak is köszönetet mondott ezért, mint a kiről feltételezte, hogy interveniált az ő érdekében Fedáknál.

Vidorné kérésére azonban Fedák továbbra is 600 koronáról adott nyugtát Berényinek s mindvégig 600 koronát vett fel a pénztártól.

A 100 koronát minden előadás után Fedák Sári *Julia* nevű szobalánya vitte el — Vidornénak.

Az 50. előadás után *Reitter Ferencz*, sőt *Szirmai* is tudta volt a 100 koronák történetét, a mire Vidorné április havában egy összegben visszafizetett a pénztárnak 1200 koronát. Megállapodtak azonban abban, — ki tudná miért? — hogy a könyvekben nem fogják Fedák visszatérítéseként feltüntetni az ügyet s így történt, hogy a Népszínház pénztárkönyvében ez a tétel így szerepel:

Üzleti visszatérítés 1200 korona.

A Leánykát összesen hatvanháromszor adták, Fedák tehát összesen 3800 koronát térített vissza. Ebből 2600 korona egyáltalán nem került a Népszínház akkor ugyancsak pangó pénztárába.

Vidor föllépti díjai.

Vidor Pál tudvalevőleg szintén játszott a *Leánykában*. Ő maga is jelentős sikert aratott estéről-estére, a szerep, a melyet játszott, mintha csak neki íródott volna.

Természetes, hogy az adott viszonyok között Vidor semmiféle honoráriumot sem vett föl ezért a szerepléséért, mert nem akarta az amugy is horribilis költségeket a maga föllépti díjaival is szaporítani. Meg aztán különben sem szokás, hogy ott, a hol az igazgató foglalkozására nézve színész s egy személyben bérlő és igazgató, a föllépéséért a saját zsebéből megfizesse magát.

Szegény Vidor tehát nem szedett önmagától bért a művészetéért. Am mi történt most?

Vidor Pálné bizonyos elszámolásokkal tartozott férje halálakor a színházi pénztárnak. Vidorné ezt az elszámolási ügyet most úgy intézte el, hogy egyszerűen felszámította ellenérték gyanánt a férje által föl nem vett, de nyilván fölvenni sem akart *Leányka*-föllépti díjakat. Ezt a legujabb esetet csupán azért mondottuk el, mert a *Leányka* krónikájához szorosan hozzátartozik ez is.

A Riviera rózsája.

A mikor a *Leányka* előadásai végük felé jártak, természetesen új darabról kellett volna gondoskodni.

Vidor ekkor azt mondta:

— Előadjuk a »Riviera rózsáját.«

Ennek az ismeretlen című darabnak, a mely eddig nem került színre s nyilván ezután sem fog előkerülni a színház könyvtárából, érdekes története van, a mely történet bizonyára fényt vett arra, hogy mennyire hozzáértés nélkül vezették a priori ezt a színházat.

1904 nyarán Vidor, Vidorné és Stoll Károly »tanulmányutra« indultak a színház költségén. A terv az volt, hogy Párisban és Londonban megnéznék egy csomó darabot s azt megszerzik az akkortájt kezeikbe került színház számára.

Az, hogy a tanulmányozni induló társaságból egyik sem értett a tanulmányozandó

ország nyelvén, kisebb baj lett volna, mint az, hogy nyár tájt lévén bizony odakinn is zárva voltak a jelesebb színházak s apróbb nyári és külvárosi színházakon kívül mit se láthattak.

Párisban, Versaillesben, Ostendeben, a hová szintén kitértek — nem is vettek semmit, ellenben Londonban már találtak valamit. Egy jelentéktelen kis nyári színházban két előadást néztek végig és mindkét darab annyira megnyerte tetszésüket, hogy utjuk egyetlen eredményeképp megvásárolták mind a kettőt s mind a kettőre előleget is adtak.

Idehaza aztán kiderült a következő:

1. Az egyik operett »Kinai mézes-hetek« czimen már színre került a Népszínházban.

2. A másik operett egy teljesen értéktelen, silány angol kis férczmű, a melynek fordítását *Bálint Dezső* alig akarta vállalni. Ez volt a »Riviera rózsája«.

A tanulmányut kettős eredménye — egy már előadott darab újból való megvásárlása és egy használhatatlan operett — ugyszólván — zéróra olvadt. Ez a zéro a Népszínháznak 4000 koronájába került...

A mikor azonban szorult a helyzet újra, a *Leányka* után, Vidor elő akarta adni a *Riviera rózsáját*. Erre azonban nem került a sor. Hogy ez jót vagy rosszat hozott: azt ugyan megmondani aligha lehetne.

Előlegek — eszmékre.

Ha szegény Vidor élne, most, hogy a Népszínház bukásának történetét regisztráljuk, bizonyára ő maga is elmondana egyet-mást arról, hogy micsoda emberek, micsoda jogczimeken tudták az ő naiv jóakarátát és szorult helyzetét kihasználva, pénzt szedni ki tőle, bár neki magának és színházának is alig volt.

A *Leányka* előadásai után tudvalevő volt, hogy a Népszínház kereké ismét megállott egy kissé. Jöttek hát a »mentők«. Hozták az ideákat, a melyek még elméletben sem értek semmit, hozták a darab-terveket, a melyeket sohasem akartak megcsinálni, hozták a mentőgondolatokat, a melyek mindig a gondolat tulajdonosát mentették meg a pillanatnyi pénzvavartól.

Vidor t. i. ezekért pénzt adott. Ő jónak talált mindent, minden eszmét elsőrendűnek ítélte, s mert neki egy se volt, a jutalmakat se találta túlnagynak. A *Leányka* sorozatos előadásai után, a nagy szorultságban, jött egy író Vidorhoz és fölkinált neki egy darabtervet.

— De 400 koronába kerül — mondotta az illető.

Szegény Vidor kapott utána. A tervből sohasem lett se lett semmi és a 400 korona uszik, uszik ma is...

Stoll, Raskó és Pintér panasza.

Nyilatkozat.

A mai postával a következő nyilatkozatot kaptuk:

A Magyar Nemzet 1906. december 21-iki számában »Vidor bukásának története« czimén egy közlemény jelent meg, mely személyemmel foglalkozik. Bárhonnán vette a cikkíró ur információit, a való tényállás a következő:

A mikor Vidor Pál 1004. május havában átvette a színházat, rögtön meg is kezdte a társulat szervezkedését s így szerződttettem engem is a többi tagok között.

A szerződés egyik pontja úgy szolt, hogy három és fél évi szerződésekre 5000, azaz ötezer korona előleget kapok, ennyit kapott, ha jól tudom, Stoll Károly és Raskó Géza kollégám is.

Az összeget életbiztosítás és bírói leltítés után ugyancsak 1904 májusban meg is kaptuk, nem a banktól, hanem *Reitter Ferencz gazdasági főnök kezéből*, a ki által a kölcsön létrejött s a ki által fizetésünk ből a törlesztés le is vonatott, de a banknak be nem szolgáltatott.

Mikor Vidor és *Reitter Ferencz* látták, hogy a gage be nem jön, a tőlünk levont összeget másra fordították s folyton hala-

déket kértek a *Belvárosi Hitelegylet* mint szövetségétől s ezt Vidor haláláig meg is kapták.

Igy halmozódott fel a tőlem levont, *de be nem fizetett* összeg 2580 korona és egy néhány filérre, a melyért a bank újból foglalást intézett a fizetésemre, illetve hár-munk fizetésé-e.

Az 1904-ben kifizetett és felvett előleg nem a Leányka előkészülete-re kellett 1905 novem-berében. Azt mondják továbbá némelyek, hogy Vidorral szemben nem mentünk el a legvégső határig, mikor biztosan tudtuk, hogy ezt a pénzt a bank is csak azért nem sűrgeti, *mert fél a katasztrófától*. A katasztrófa megtörtént, a pénzt *levonták tőlünk, de be nem fizették*, a Hitelegylet új foglalást intézett ellenünk, mi pedig véde-kezünk és megbiztuk Faludi Jenő dr. ügy-védünket, hogy döntesse el a bíróság által, hogy hova lett a pénz, ki fizesse meg a hiányzó 2500 koronát, *mert egy rókáról két bőrt lehuzni nem lehet*.

Mi bizunk igazunkban s ha békés uton nem intézik el igazunkat, *a botránytól sem riadunk vissza*.

Stoll Károly, Raskó Géza megbizásából:
Pintér Imre.

Ehhez a nyilatkozathoz nekünk hozzátenni valónk nincsen. Azt a kérdést eldönteni, vajjon *mire és mikor használták* föl Vidorék a levont, *de be nem fizetett* pénzeket, talán nem is kell. Mi azzal, hogy cikkünkben a *Stoll, Raskó és Pintér* kölcsönét említettük, egyedül arra akar-tunk rámutatni, hogy Vidor öngyilkosságának indító okaihoz tartozik ez is. Ez a leplezetlen szókimondás a három említett művész részéről ezt pedig csak megerősíti.

(Folytatjuk.)